

Hur navigera i djungeln av olika uppehållstillstånd?

– När kan man få uppehållstillstånd
när man befinner sig i Sverige och när
går det inte, och vad krävs egentligen
för att få ett uppehållstillstånd för
forskning eller studier?

Robert Andersson

Förhandlingschef, SULF
AgrD i Molekylär genetik

Examensmål doktorsexamen (urval)

- Visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer
- Visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete
- Visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Olika typer av tillstånd

- Studier
- Forskarstudier
- Forskning
- Arbete
- Söka arbete efter avslutade studier
- Söka arbete efter avslutad forskning
- Permanent uppehållstillstånd
- Uppehållstillstånd som medföljande till ovanstående
- *Varaktigt bosatt (formellt ej ett uppehållstillstånd)*

Generellt – vad krävs för att få uppehållstillstånd?

- Man ska inte utgöra ett hot mot ordning, säkerhet och folkhälsa
- Man ska inte ha förfalskat handlingar
- Kunna styrka sin identitet
- Ansökan ska göras innan inresa till Sverige

Studier – vad krävs för uppehållstillstånd (grundläggande och avancerad nivå)?

- Styrts av EU-direktiv - student- och forskardirektivet (2016/801/EU), utlänningslagen, utlänningsförordningen och praxis
- Ska vara antagen till heltidsstudier vid en läroanstalt för högre utbildning
- I förekommande fall ha betalat studieavgift
- Kunna försörja sig:
  - 18 procent av prisbasbeloppet (10 314 kronor/månad under 2024)
  - I förekommande fall kunna försörja medföljande familjemedlemmar
    - Försörjning kan vara i form av lön, stipendier eller banktillgångar
- Ha en heltäckande sjukförsäkring (alt. ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring)
- Inte ha uppehållsrätt eller vara medborgare i Schweiz (inkluderat familjemedlemmar till sådana medborgare som själva inte har sådant medborgarskap)
- Uppehållstillstånd ska enligt lag beviljas för minst ett år eller den kortare tid som studierna pågår

Vad gäller för forskarstudier?

- I grund och botten samma krav som för studerande på grundläggande och avancerad nivå, men...
- Doktorander ska alltid enligt högskoleförordningen ha en ordnad försörjning under hela studietiden (oftast genom anställning)
- Doktorander betalar aldrig studieavgift för sina forskarstudier
- Uppehållstillstånd beviljas i regel för fyra år vid första beslut
- Tid med uppehållstillstånd för forskarstudier kan ligga till grund för permanent uppehållstillstånd, ställning som varaktigt bosatt och medborgarskap
- Det finns särskilda regler för byte från annat uppehållstillstånd till uppehållstillstånd för forskarstudier

Forskning – vad krävs för uppehållstillstånd?

- Styrts av EU-direktiv - student- och forskardirektivet (2016/801/EU), utlänningslagen, utlänningsförordningen och praxis
- Det ska finnas ett mottagningsavtal med en godkänd huvudman
- Forskaren ska (minst) vara behörig för antagning till forskarutbildning
- Får inte vara antagen till forskarutbildning
- Kunna försörja sig:
  - 9 700 kronor/månad under 2024
  - Inget försörjningskrav för medföljande familjemedlemmar
- Kan vara i form av lön, stipendier eller banktillgångar
- Ha en heltäckande sjukförsäkring
- Upphållstillstånd ska enligt lag beviljas för minst ett år eller den kortare tid som forskningen pågår
- Inte ha uppehållsrätt eller vara medborgare i Schweiz (inkluderat familjemedlemmar till sådana medborgare som själva inte har sådant medborgarskap)

Arbete – vad krävs för uppehållstillstånd?

- Regleras i nationell lagstiftning
- Det ska finnas ett anställningsavtal
- Lönen ska (2024) uppgå till minst 28 480 kronor per månad*
- Villkor i övrigt enligt kollektivavtal eller motsvarande nivå
- Kunna försörja medföljande familjemedlemmar (gäller ej vid förlängning av tillstånd)
- Den som har uppehållstillstånd för studier eller forskning är undantagen från kravet på arbetstillstånd

* Förslag finns att höja till drygt 35 000 kronor per månad från 1 juni 2025

Söka arbete efter avslutade studier – vad krävs för uppehållstillstånd?

- Styrts av EU-direktiv - student- och forskardirektivet (2016/801/EU), utlänningslagen, utlänningsförordningen och praxis
- Ska ha tagit examen efter studier om minst två terminer
- Ha för avsikt att söka arbete eller starta eget företag
- Kunna försörja sig (samma krav som för studier):
  - För doktorander ofta arbetslöshetsersättning
- Ha en heltäckande sjukförsäkring
- Inte ha uppehållsrätt eller vara medborgare i Schweiz (inkluderat familjemedlemmar till sådana medborgare som själva inte har sådant medborgarskap)
- Upphållstillstånd ska beviljas för ett år och varken mer eller mindre

Söka arbete efter avslutad forskning– vad krävs för uppehållstillstånd?

- Styrts av EU-direktiv - student- och forskardirektivet (2016/801/EU), utlänningslagen, utlänningsförordningen och praxis
- Ska ha avslutat sin forskning
- Ha för avsikt att söka arbete eller starta eget företag
- Kunna försörja sig (samma krav som för forskning):
  - Inte sällan arbetslöshetsersättning
- Ha en heltäckande sjukförsäkring
- Inte ha uppehållsrätt eller vara medborgare i Schweiz (inkluderat familjemedlemmar till sådana medborgare som själva inte har sådant medborgarskap)
- Upphållstillstånd ska beviljas för ett år och varken mer eller mindre

Permanent uppehållstillstånd– vad krävs?

- Regleras i nationell lagstiftning
- Ska ha haft uppehållstillstånd för forskarstudier/forskning eller arbete i minst fyra år inom en sjuårsperiod
- Ha för avsikt att bo i Sverige
- Kunna försörja sig:
  - Lön från egen anställning eller inkomst från eget företag
  - Anställningen ska ha viss varaktighet (12 månader som riktmärke)
  - Inkomsten ska 2024 motsvara 6 090 kronor per månad plus boendekostnad
- Förväntas ha ett hederligt levnadssätt
- Inget krav på att examen ska ha tagits ut från forskarutbildningen
- Inget krav på att kunna försörja familjemedlemmar (dessa måste dock själva uppfylla försörjningskravet för att kunna beviljas PUT om de är 18 år)
- Kan inte beviljas under den tid man har ett annat uppehållstillstånd

Varaktigt bosatt– vad krävs?

- Styrts av EU-direktiv (2003/109/EG), utlänningslagen, utlänningsförordningen och praxis
- Ska ha haft uppehållstillstånd för exempelvis forskarstudier/forskning eller arbete i minst fem år sammanhängande
- Kunna försörja sig:
  - Lön från anställning eller inkomst från eget företag eller annan försörjning som är tillräcklig och tillräckligt varaktig (12 månader som riktmärke)
  - Kunna försörja familjemedlemmar
  - Försörjning kan ske via familjemedlem
- Är inget uppehållstillstånd, men den som beviljas ställning som varaktigt bosatt får automatiskt permanent uppehållstillstånd
- Det faktum att det inte är ett uppehållstillstånd gör att man parallellt måste ansöka om annat uppehållstillstånd om det tidigare löper ut
- Ej vara EU-medborgare
- Kan beviljas även om man har annat uppehållstillstånd

Byte av uppehållstillstånd – när kan det göras utan att lämna Sverige?

- Förlängning av tidigare uppehållstillstånd (t.ex. studier till studier/forskarstudier)
- Byte från studier till forskning eller omvänt
- Byte från studier eller forskning till arbete
- Byte från arbete till *forskarstudier* eller forskning
- Permanent uppehållstillstånd
- Från studier/forskning till familjemedlem till studerande
- I de fall man kan ansöka från Sverige och ansöker innan tidigare tillstånd löper ut – rätt att bo och arbeta i väntan på beslut
- Finns bra vägledning på <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Anordnare-av-hogre-utbildning/Typer-av-studerande-och-forskare.html>

Byte av uppehållstillstånd – när kan det *inte* göras utan att lämna Sverige?

- Byte från uppehållstillstånd för att söka arbete till studier eller forskning (förslag på ändring från 1 juni 2025 finns vad gäller byte till *forskarstudier* och forskning)
- Barn till förälder med uppehållstillstånd för forskning (eller medföljande) (förslag på ändring finns)
- Från studier/forskning till familjemedlem till forskare
- Från forskning/arbete/söka arbete till familjemedlem till forskare
- Från familjemedlem till studerande till familjemedlem till forskare

SULF:s önskemål vad gäller lagstiftning med mera (urval)

- Förändra försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd
- Gör det möjligt att byta ut ett tidsbegränsat uppehållstillstånd mot ett permanent
- Kortare handläggningstider
- Införa en möjlighet att resa utomlands under den tid en ansökan prövas
- Underlätta byte av uppehållstillstånd utan att lämna Sverige
- Inför inte en särskild kvalifikationstid för sociala förmåner
- Begränsa inte forskarstuderandes rätt att arbeta
- Frågor kring ”säkerhetsprövning”
- Se över vissa frågor kring varaktigt bosatt

SULF:s önskemål (gentemot lärosätena)

- Lärosätena bör utveckla stödet till inresande från andra länder
- Anställningsavtalen för doktorander bör så långt möjligt ges för två år i taget
- Dra ner andelen visstidsanställningar

/SULE/

Tack!